

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Dôvodom predloženia návrhu nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa vyhlasuje chránený areál Kulháň (ďalej len „návrh nariadenia vlády“), je splnenie požiadavky vyplývajúcej z čl. 4 ods. 4 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, 22.7.1992; Mimoriadne vydanie Ú. v. EÚ, kap. 15/zv. 2) v platnom znení (ďalej len „smernica 92/43/EHS v platnom znení“), podľa ktorého členské štáty určujú lokality uvedené v zozname lokalít európskeho významu ako osobitne chránené územia a stanovujú priority v oblasti ochrany a potrebné opatrenia, najneskôr do šiestich rokov. Tento proces je potrebné urýchliť aj vzhľadom na konanie o porušení zmlúv vedené zo strany Európskej komisie, ktoré sa týka nedostatočného vyhlasovania lokalít európskeho významu a stanovenia cieľov ochrany a opatrení na ich dosiahnutie (napr. v rámci programov starostlivosti) (konanie o porušení zmlúv č. 2019/2141 v štádiu formálneho oznámenia).

Na základe uvedeného ustanovenia vypracovala Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky (ŠOP SR) návrh na vyhlásenie chráneného areálu (CHA) Kulháň, ktorý má zabezpečiť primeranú ochranu územia, ktoré je súčasťou európskej sústavy chránených území Natura 2000.

Súčasťou navrhovaného CHA Kulháň je územie európskeho významu s označením SKUEV0134 Kulháň, ktoré bolo zaradené do národného zoznamu území európskeho významu schváleného v roku 2004 vládou Slovenskej republiky a v roku 2008 Európskou komisiou. Podľa § 27 ods. 1 písm. b) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) sa územím európskeho významu rozumie územie v Slovenskej republike tvorené jednou alebo viacerými lokalitami, ktoré sú zaradené v národnom zozname týchto lokalít obstaraným Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR) a prerokovaným s Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky. SKUEV0134 Kulháň bolo zaradené do výnosu Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu (ďalej len „výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1“) a do rozhodnutia Komisie 2008/218/ES z 25. januára 2008, ktorým sa podľa smernice Rady 92/43/EHS prijíma prvý aktualizovaný zoznam lokalít európskeho významu v alpskom biogeografickom regióne (Ú. v. EÚ L 77, 19.3.2008) (ďalej len „rozhodnutie 2008/218/ES“). Rozhodnutie 2008/218/ES bolo ďalej aktualizované novšími rozhodnutiami a aktuálne je účinné vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2021/165 z 21. januára 2021, ktorým sa prijíma štrnásť aktualizácia zoznamu lokalít s európskym významom v alpskom biogeografickom regióne (Ú. v. EÚ L 51, 15.2.2021).

Navrhovaný CHA Kulháň sa prekrýva s dvomi existujúcimi chránenými územiami. Prvým územím je prírodná rezervácia (PR) Čepúšky vyhlásená výnosom Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky č. 1160/1988-32 o štátnych prírodných rezerváciách (ďalej len „výnos MKSSR č. 1160/1988-32“) s výmerou 58,1280 ha a štvrtým stupňom ochrany, ktorý bol určený vyhláškou Krajského úradu životného prostredia v Nitre č. 1/2004, ktorou sa určuje stupeň ochrany niektorých chránených areálov, prírodných rezervácií, národných prírodných rezervácií a prírodných pamiatok. Druhým územím je PR Kulháň s výmerou 7,390 ha a štvrtým stupňom ochrany vyhlásená úpravou Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky č.

1497/1972-OP o vyhlásení chráneného náleziska Kulháň. Štvrtý stupeň ochrany bol stanovený vyhláškou Krajského úradu životného prostredia v Trenčíne č. 2/2004 Z. z., ktorou sa určuje stupeň ochrany niektorých prírodných rezervácií, prírodných pamiatok, národnej prírodnej rezervácie Čachtický hradný vrch a chráneného areálu Brodziansky park.

Výmera navrhovaného CHA Kulháň je 128,9765 ha. Výnosom MŽP SR č. 3/2004-5.1 uvádzaná výmera pre SKUEV0143 (124,33 ha) bola navýšená z dôvodu úpravy hraníc na parcelný stav. Výmera územia, ktorú eviduje Európska komisia (EK) z roku 2019 je 129,16 ha a bola získaná výpočtom v prostredí geografického informačného systému (GIS). Ochranné pásmo sa nevyhlasuje.

V navrhovanom CHA Kulháň sa podľa § 30 ods. 7 zákona navrhuje zóna B so štvrtým stupňom ochrany vymedzená v existujúcich chránených územiach (64,9639 ha), zóna C s tretím stupňom ochrany (27,8366 ha) a zóna D s druhým stupňom ochrany (36,1760 ha), ktoré sú potrebné na dosiahnutie cieľov ochrany. Navrhované stupne ochrany zodpovedajú stupňom ochrany, ktoré boli stanovené vo výnose MŽP SR č. 3/2004-5.1.

Účelom vyhlásenia navrhovaného CHA Kulháň je zabezpečenie priaznivého stavu predmetu ochrany CHA Kulháň, ktorým sú štyri biotopy európskeho významu (z toho dva prioritné) Ls1.3 Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy (*91E0), Ls3.3 Dubové nátržníkové lesy (*91I0), dva biotopy európskeho významu Ls3.6 Vlhko a kyslomilné brezovo-dubové lesy (9190), Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130) a biotopy šiestich druhov živočíchov európskeho významu (z toho jeden prioritný) kunka červenobruchá (*Bombina bombina*), fuzáč obrovský/fuzáč veľký (*Cerambyx cerdo*), roháč obyčajný (*Lucanus cervus*), pásikavec (*Cordulegaster=Cordugaster heros*), *fuzáč alpský (*Rosalia alpina*) a plocháč červený (*Cucujus cinnaberinus*).

Predmet ochrany je oproti výnosu MŽP SR č. 3/2004-5.1. rozšírený o druh plocháč červený, ktorého výskyt bol zistený v CHA Kulháň a o biotop Ls3.6 (9190) Vlhko a kyslomilné brezovo-dubové lesy. Biotopy európskeho významu Ls5.2 (9110) Kyslomilné bukové lesy a Ls2.2 (*91G0) Dubovo-hrabové lesy panónske uvedené vo výnose MŽP SR č. 3/2004-5.1 neboli terénnym mapovaním potvrdené a ide o vedecký omyl. Z toho dôvodu ich neuvádzame ako predmety ochrany CHA Kulháň.

Ciele ochrany sú uvedené v projekte ochrany spracovanom ako podklad na vyhlásenie CHA Kulháň a sú rozpracované v programe starostlivosti CHA Kulháň. Program starostlivosti o CHA Kulháň je spoločne s projektom ochrany zverejnený na webovom sídle ŠOP SR na adrese <http://www.sopsr.sk/chakulhan/>.

Územie navrhovaného CHA Kulháň je vymedzené slovným opisom hraníc, zoznamom parciel a mapovým vymedzením. Vyhlásenie CHA Kulháň nie je v rozpore s územnoplánovacou dokumentáciou platnou pre príslušné územie, v ktorej je navrhovaný CHA Kulháň hodnotený v súlade so záujmami ochrany prírody a nie sú identifikované žiadne strety záujmov s cieľmi ochrany.

Zámer vyhlásiť CHA Kulháň bol v zmysle § 50 zákona oznámený Okresným úradom Nitra dňa 16. augusta 2018. Zo strany dotknutých subjektov neboli k zámeru vyhlásiť CHA Kulháň vznesené pripomienky.

Návrh nariadenia vlády bude mať negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, ktorý je rozpočtovo zabezpečený. Predpokladané sú jednorazové výdavky na označenie chráneného areálu v zmysle zákona a vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 24/2003 Z. z.“). Ďalšie potrebné opatrenia v CHA Kulháň v oblasti monitoringu a komunikácie s verejnosťou budú vykonávané zamestnancami ŠOP SR v rámci ich pracovnej náplne.

Predkladaný materiál je bez vplyvov na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, podnikateľské prostredie, informatizáciu spoločnosti, služby verejnej správy pre občana a bez sociálnych vplyvov. Bude mať pozitívny vplyv na životné prostredie.

Návrh nariadenia vlády je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná, zákonmi, ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

B. Osobitná časť

K § 1 a prílohe č. 1

Vyhlasuje sa CHA Kulháň. Súčasťou CHA Kulháň je územie európskeho významu SKUEV0134 Kulháň, ktoré bolo do národného zoznamu území európskeho významu zaradené výnosom MŽP SR č. 3/2004-5.1.

Vymedzuje sa územie CHA Kulháň prostredníctvom katastrálneho územia a príslušného okresu, ďalej sa uvádza výmera CHA Kulháň a kde je možné nájsť podklady, v ktorých je zakreslená hranica CHA Kulháň. Pre potreby praxe budú na Okresnom úrade Bánovce nad Bebravou a na Okresnom úrade Topoľčany uložené grafické podklady, v ktorých je zakreslená hranica CHA Kulháň. Ďalším zdrojom informácií o CHA Kulháň a o vymedzení jeho hranice je Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny (ďalej len „štátny zoznam“), do ktorého sa podľa § 51 ods. 4 zákona zapíše CHA Kulháň po vyhlásení jeho ochrany. Štátny zoznam, ako aj výpisy z neho, sú verejnosti prístupné a sú uložené na príslušných orgánoch ochrany prírody. Zdrojom informácií je aj kataster nehnuteľností, keďže chránené územie je predmetom evidencie katastra nehnuteľností. V zmysle § 51 ods. 5 zákona okresný úrad na základe podkladov predložených MŽP SR vyznačí chránené územie v katastri nehnuteľností po jeho zápise do štátneho zoznamu. V katastri nehnuteľností bude územie CHA Kulháň evidované jednak v súbore geodetických informácií (zobrazením hranice, pričom platí, že vyznačením hranice sa nevytvára nová parcela), ako aj v súbore popisných informácií (kódom druhu chránenej nehnuteľnosti „103 chránený areál“). Spôsob vymedzenia hranice CHA Kulháň v prílohe tvorí popisná časť, zoznam parciel a mapa CHA Kulháň. Ciele starostlivosti o CHA Kulháň, opatrenia na ich dosiahnutie a zásady využívania územia upravuje program starostlivosti o CHA Kulháň podľa § 54 ods. 5 zákona.

V súlade s požiadavkami na obsahové náležitosti všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým sa vyhlasuje územie európskeho významu za osobitne chránené územie v zmysle smernice 92/43/EHS v platnom znení, sa v rámci podrobností o územnej ochrane vymedzuje aj názov lokality, teda názov územia európskeho významu, ktoré má byť vyhlásené za chránené územie, všeobecný účel vyhlásenia chráneného územia a uvádza sa údaj o tom, akým spôsobom budú pre toto územie zavádzané a realizované ochranné opatrenia.

K § 2 a prílohe č. 2

Upravujú sa účel a predmet ochrany CHA Kulháň. CHA Kulháň je navrhovaný z dôvodu ochrany štyroch biotopov európskeho významu (z toho dva prioritné) Ls1.3 Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy (*91E0), Ls3.3 Dubové nátržníkové lesy (*91I0), Ls3.6 Vlhko a kyslomilné brezovo-dubové lesy (9190), Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130) a biotopov šiestich druhov živočíchov európskeho významu (z toho jeden prioritný) kunka červenobruchá (*Bombina bombina*), fuzáč obrovský/fuzáč veľký (*Cerambyx cerdo*), roháč obyčajný (*Lucanus cervus*), pásikavec (*Cordulegaster=Cordugaster heros*) *fuzáč alpský (*Rosalia alpina*) a plocháč červený (*Cucujus cinnaberinus*).

Podľa § 2 ods. 2 písm. t) zákona prioritný biotop je biotop európskeho významu, ktorého

ochrana má zvláštny význam vzhľadom na podiel jeho prirodzeného výskytu v Európe. Prioritné biotopy sú označené symbolom *. Podľa § 2 ods. 2 písm. y) zákona prioritný druh je druh európskeho významu, ktorého ochrana je nevyhnutná vzhľadom na jeho malý prirodzený areál v Európe. Prioritný druh je označený symbolom *. Biotopy európskeho významu sú označené v súlade s prílohou č. 1 časť B k vyhláške č. 24/2003 Z. z. Druhy živočíchov európskeho významu sú označené v súlade s prílohami č. 4 a 6 k vyhláške č. 24/2003 Z. z.

K § 3

V CHA Kulháň sa vyhlasujú podľa § 30 ods. 7 zákona zóny B, C a D. Zóna B s navrhovaným štvrtým stupňom ochrany má výmeru 64,9639 ha, zóna C s navrhovaným tretím stupňom ochrany má výmeru 27,8366 ha a zóna D s navrhovaným druhým stupňom ochrany má výmeru 36,1760 ha.

K § 4

Účinnosť nariadenia vlády sa vzhľadom na predpokladanú dĺžku legislatívneho procesu a potrebnú legisvakačnú lehotu navrhuje na 1. jún 2021.